

21 Februari 1955

KAX 267985
1

2.1
01.153.4

UITGEBUURT

Panorama B.V.D.

./.

Ik heb de eer Uwe Excellentie hiernevens het gebruikelijke overzicht aan te bieden, werkzaamheden van deze Dienst betreffende.

Het Hoofd van de Dienst,

Mr L. Einthoven

Aan Zijne Excellentie
de Minister van Binnenlandse Zaken
's-GRAVENHAGE

15-2-55

LINKS EXTREMISMECommunistische Partij Nederland (C.P.N.)

Geconstateerd werd, dat in de afgelopen periode de campagne tegen de Duitse herbewapening, welke na de verwerping van de M.D.G. door de Franse volksvertegenwoordiging geluwd was, door de Partijleiding weer op het eerste plan werd gebracht nadat deze kennelijk was verrast door de Londense en Parijse accoorden. De tijdens de actieweek (31 October-6 November 1954) tegen de Duitse herbewapening ontplooide agitatie bleek zich te beperken tot het verspreiden van manifesten en het kalken van leuzen. Vastgesteld kon worden, dat de vervolgens onder het mom van het communistische Comité "Dat Nooit Weer" gevoerde handtekeningactie ter ondersteuning van een aan de Staten-Generaal aan te bieden petitie tot op heden 112.000 handtekeningen heeft opgeleverd.

De conclusie kon getrokken worden dat de Partijleiding er tot dusverre niet in geslaagd is de campagne tot de door haar gewenste hoogte op te voeren, zelfs niet nadat begin December daaraan volstreekte prioriteit was verleend.

Aan de camouflage-tactiek van de communisten met betrekking tot "Dat Nooit Weer" wordt een speciale studie gewijd.

Bijzondere aandacht hadden de beveiligingsverschijnselen ultimo 1954, in enige partijdistricten naar voren gekomen, welke in verband zijn gebracht met de opvallende uitlating in "De Waarheid" van de Partijsecretaris, n.l. dat de totstandkoming van de Duitse Wehrmacht tot een aanval van de zijde van het Oostelijk blok zou leiden.

Overigens heeft de Partij reeds eerder ervan blijk gegeven de waakzaamheid in de gelederen te willen opvoeren. In "De Waarheid" (Juni 1954) verscheen een artikelenreeks tegen de B.V.D., welke -naar geconstateerd kon worden- aanvankelijk een zekere vrees voor spionage en provocatie in de Partij heeft opgewekt.

Gegevens werden verkregen omtrent de samenstelling van enkele nieuwe districtsbesturen der C.P.N. (Zaanstreek, 's-Gravenhage), die mede tot taak hebben gekregen door de Partijleiding gelaakte tekortkomingen in de organisatie te verbeteren.

De gang van zaken in het Amsterdamse C.P.N.-district blijkt ook nog steeds de ontevredenheid van de Partijleiding op te wekken.

Omtrent de scholing konden gegevens worden verkregen, welke een licht werpen op de nieuwe methodiek welke de communisten daarbij volgen. Om de basischoling te verlevendigen wordt thans -in plaats van een het gehele scholingsjaar in beslagnemende cursus- per drie cursusavonden een afgerond onderwerp behandeld. Dit moet iedere deelnemer het gevoel geven, dat hij met de studie vordert.

Voor hoger partijkader is -in een sfeer van de grootste geheimhouding- in een vacantiemoord op de Veluwe een cursus gehouden van 11 October-12 November 1954. Een rapport over deze cursus is in bewerking.

Uit ontvangen berichten over vacantiereizen van communisten naar landen achter het IJzeren Gordijn kwam in tegenstelling met eerder thans duidelijk naar voren dat scholing en instructie ook tot het reisdoel behoorden.

Aandacht heeft de herregistratie der partijleden, die beoogt de Partijleiding onder meer inzicht te verschaffen in de sociale samenstelling der C.F.N., in verband waarmede interessante detailgegevens door de plaatselijke partijfunctionarissen worden verzameld (leeftijdsklasse, functie in het C.F.N.-bedrijfswerk, lidmaatschap van vakorganisatie, het werkzaam zijn in "Amerikaanse" bedrijven etc.). Alle politieverbindingen werden op deze aangelegenheid attent gemaakt.

Volgens ontvangen berichten is opdracht gegeven tot het doen drukken van 28.000 nieuwe partijboekjes. Aan de hand hiervan wordt het huidige ledental der C.F.N. op ± 22.000 geschat.

Verkregen informatie wijzen erop, dat de situatie van de communistische Pers weinig florissant blijft, ondanks pogingen om hierin verbetering te brengen. Op een landelijke waarheidsconferentie in November 1954 werden maatregelen aangekondigd om het teruglopen van het aantal abonné's tegen te gaan. De leiding van het communistisch krantenbedrijf werd in handen gelegd van het eerste-Kamerlid C. Leugjes, die tot beherend vennoot van de C.V. Persorganen werd benoemd.

De communistische drukkerij C.V. Heerman zag haar financiële positie belangrijk verslechterd door het vrijwel geheel verlopen van de onder haar hoede staande Amsterdamse Buurtbladen Combinatie, welke zich bezig houdt met de uitgave van advertentieblaadjes in Amsterdam.

Mantelorganisaties

Waarheidsvakcentrale (W.V.C.). Gebleken is, dat de W.V.C. in de afgelopen periode tamelijk actief is geweest, maar navenant weinig succes heeft geboekt. Geconstateerd kon n.l. worden, dat de stakingen bij de tunnelbouw te Velsen, onder de IJmuider vissers en onder de Twentse textielarbeiders, waarin de W.V.C. de hand had, voor deze communistische vakbond weinig voordelen heeft opgeleverd en wel zware financiële offers heeft gekost.

Belangstelling heeft uiteraard getrokken de wijze waarop in N.V.C.-kaderkringen gereageerd is op het door de communistische leiders gedurende korte tijd naar voren gebrachte denkbeeld om de eigen vakcentrale op te heffen, waarop onder meer een in "De Waarheid" opgenomen artikel van de secretaris van de Engelse communistische partij heeft gezinspeeld. Dit denkbeeld bleek reeds spoedig te zijn verlaten.

De door de N.V.C. gevolgde tactiek wijzigde zich niet noemenswaardig. Men bleef streven naar verwezenlijking van de bekende "eenheid-van-actie"-methode. Deze leuze van samenwerking met andersdenkenden bleek nog steeds voor vele (lagere) N.V.C.-ers, die het sectarisch denken van de communisten gewend zijn, moeilijk verteerbaar.

De Vakcentrale blijft met een tekort aan goede kaderleden kampen. De beïnvloeding van jeugdige arbeiders, waaruit dit kader zou kunnen worden gerecru-teerd, bleek dan ook een voornaam programma-punt te vormen, hetgeen onder meer tot uiting kwam door de ultimo September 1954 te Amsterdam georganiseerde landelijke jeugdconferentie.

Het actieprogramma omvatte o.m.: algemeen geldende loonsverhoging, prijzenstop aan de bron, betere vak-scholing.

Gehoor gevende aan de algemene opdracht aan de mantelorganisaties om mede werkzaam te zijn tegen de Duitse herbewapening, bleek de N.V.C. ook actief op het gebied van het algemeen communistische "vredes"-werk. Aan de genoemde handtekeningenactie ter ondersteuning van de petitie voor de Staten-Generaal werd ook een bijdrage geleverd.

Berichten uit interne N.V.C.-kring verkregen, wezen erop, dat de waarde van de anti-B.D.G.-2-campagne aldaar betrekkelijk laag wordt aangeslagen. Het N.V.C.-Verbandsbestuur is kennelijk niet in staat deze afwijkende opvattingen in de praktijk te corrigeren. Wellicht moet dit mede worden toegeschreven aan de niet al te gunstige persoonlijke verhouding tussen verschillende N.V.C.-functionarissen, die dezerzijds kon worden vastgesteld.

Overige Mantelorganisaties

Vereniging "Nederland-U.S.S.R.". Berichten werden ontvangen omtrent aanwijzingen aan de vereniging gegeven tijdens een te Parijs gehouden gezamenlijke bespreking van vertegenwoordigers van communistische vriendschapsverenigingen, waaronder ook een afgevaardigde van Nederland-U.S.S.R., om in afwijking van de tot dusverre gevolgde gedragslijn van onthouding van politieke agitatie dit "culturele" genootschap ook in de communistische propaganda tegen de Duitse herbewapening te betrekken. Van een dergelijk soort internationale bijeenkomst was overigens tevoren ook nog nimmer iets vernomen.

Van de uitvoering van dit besluit door de vereniging kon tot dusverre enkel enige interne voorbereiding worden waargenomen.

Gebleken is, dat de Russen door blijven gaan met het uitdragen in Nederland van hun kunsttuitingen buiten "Nederland-U.S.S.R." om, derhalve met inschakeling van diverse verenigingen en instellingen.

Reeds meermalen kon worden geconstateerd, dat de Vereniging Nederland-U.S.S.R. voor de vervulling van haar taak in sterke mate steunt op de technische hulp van de Sowjet-Russische Ambassade. Een bevestiging hiervan werd onlangs nog eens verkregen met een bericht uit vertrouwelijke bron, dat de Russen de wijze waarop de vereniging het afgestane materiaal bezigt sterk hebben gegispt, waarna het hoofdbestuur zich gehaast heeft een cursus voor filmoperateurs te organiseren.

Volgens dezerzijdse schatting benadert het ledenaantal de 20.000. Enige tijd geleden door een paar hoofdbestaursleden opgegeven cijfers van 25 à 30.000 zijn propagandacijfers gebleken.

Nederlandse Vrouwenbeweging (N.V.B.). Het bestuur van de N.V.B. bleek er in de afgelopen maanden vooral op uit te zijn om zijn greep op de plaatselijke afdelingen te verstevigen teneinde de algemene activiteit op te voeren, welke overigens -zoals tèt dusverre steeds het geval was- zich overwegend beperkte tot het ondersteunen van C.F.N.- en N.V.C.-campagnes (Duitse herbewapening, stakingsacties).

Een actie van de N.V.B. waarbij meer eigen initiatief te pas kwam was de landelijke handtekeningen-campagne voor het verbod van gebruik van atoombwapens (zomermaanden 1954), overigens met weinig resultaat mogelijk ook als gevolg van het vacantieseizoen.

Bericht werd ontvangen omtrent voornemens om in 1955 een Wereldcongres van "Moeders tegen de Oorlog" te organiseren, waaraan -naar verwachting- ook de N.V.B. haar medewerking zal verlenen.

Jeugdorganisatie. Geen agitatie van betekenis kon worden geconstateerd van de communistische jeugdorganisaties, die te kampen bleken te hebben met interne problemen van organisatie en scholing.

Opgericht zijn enige nieuwe plaatselijke jeugd-studisentra voor politieke scholing, alsmede een landelijk centrum te Amsterdam voor scholing van geselecteerde kaderleden.

De tweewekelijkse verschijning van het A.N.J.V.-blad "Jeugd" lijkt veel moeite te geven. Een speciaal nummer van "Jeugd", onder de titel "De Liftkrant" werd gewijd aan het bekende liftverbod en ook onder militairen verspreid.

Het behandelde tijdens het A.N.J.V.- en het O.P.S.J.-congres, beide in December 1954 gehouden, leverde geen bijzonderheden op.

Voorbereidingen worden getroffen voor de herdenking van het 10-jarig bestaan van het A.N.J.V. in 1955.

Een delegatie van 4 man van het A.N.J.V. nam deel aan de Internationale Conferentie ter Verdediging van de Rechten der Flattelandsjeugd (Wenen, 9-15 December '54). Tevoren waren -ter voorbereiding op deze conferentie- enige bijeenkomsten belegd in A.O.-Drente alsook te Amsterdam.

Voornemens bestaan om met een delegatie van niet minder dan 1000 man deel te nemen aan het Wereldjeugd-festival te Warschau (eerste helft van Augustus '55). In 1951 bedroeg het aantal deelnemers ongeveer 300 (derde W.J.F.) en in 1953 600 (vierde W.J.F.).

Vredesbeweging. Nadat een vorige maal een zekere besluiteloosheid geconstateerd kon worden, wisten de Londense en Parijse accoorden de Vredesbeweging vrijwel automatisch weer in de richting van agitatie tegen de Duitse herbewapening te drijven. Zij werd daartoe bovendien nog gestimuleerd door de Wereldvredeeraad, die de Nederlandse Vredesbeweging van inactiviteit betichtte tijdens een zitting van het Bureau van genoemde Raad (Wenen, medio September '54) waaraan een Nederlandse vertegenwoordiger deelnam.

De reeds geprojecteerde nationale conferentie voor vermindering van de bewapening werd in verband met de nieuwe actie geannuleerd.

Geconstateerd kon worden dat de communisten alle activiteit van de Vredesbeweging concentreerden op ondersteuning van het crypto-communistische Comité "Dat Nooit Weer" en dat het C.F.N.-bestuur ter bewaring van deze camouflage-politiek voornemens van de Vredesbeweging om voormannen uit andere mantelorganisaties voor het vredeswerk in te schakelen met nadruk heeft afgewezen.

Ook in enige plaatsen buiten Amsterdam en Rotterdam werden nieuwe werkgroepen van "Dat Nooit Weer" geconstateerd (onder meer in Den Haag en Alkmaar) tengevolge van de bemoeienis van de Vredesbeweging en de C.F.N., waarbij "Dat Nooit Weer" op bevel van de Partij (volgens verkregen vertrouwelijke informatie) naar buiten zeer nadrukkelijk werd voorgesteld als de neutrale coördinerende en leidende instantie voor de landelijke handtekeningscampagne tegen de ratificatie van de verdragen van Londen en Parijs.

De verwachting bestaat, dat de Nederlandse Vredesbeweging ook deel zal nemen aan het aangekondigde nieuwe internationale Vredescongres (Mei 1955), waarbij als plaats van saamenkomst Helsinki is genoemd.

In dit verband wordt rekening gehouden met de mogelijkheid, dat de strijd tegen het gebruik van de atoom- of H-bom weer wat meer in de communistische vredesbeweging zal worden betrokken.

Overig links-extremisme

IVE Internationale. Zowel internationaal als nationaal kon bij deze Trotskistische groepering weinig leven worden waargenomen.

Door scheuring van de organisatie in de U.S.A. zijn de financiële bronnen opgedroogd. Van het houden van het voorgenomen Wereldcongres werd tot dusverre ook nog niets positiefs vernomen.

In de afgelopen periode kon in zoverre van een optreden naar buiten van de Nederlandse sectie van de IVE Internationale, de Revolutionair Communistische Partij, worden geconstateerd, dat op initiatief van de R.C.P. -onder de naam "Perspectief"- een nieuw orgaan in het leven is geroepen, waarvan tot dusverre één nummer is verschenen. Geheel overeenkomstig de tactiek om zo min mogelijk onder eigen vlag op te treden, wordt in een inleidend artikel van de redactie, waarin ook twee niet-R.C.P.-ers zitting hebben, verklaard dat het blad de stem moet worden van die leden van de Partij van de Arbeid, die de militaire politiek van de partijleiding verwerpen.

Anarchisme. Kennis is genomen van het behandelde op een huishoudelijke conferentie van de "Federatie van Anarchisten in Nederland" (F.A.N.) waaruit bleek, dat de financiële positie van de F.A.N. verre van rooskleurig is en dat het orgaan "Recht voor Allen" alleen nog maar kan worden gehandhaafd door het in klein formaat uit te geven. Besloten is de naam van de organisatie te wijzigen in "Federatie van Vrije Socialisten" (F.V.S.), waardoor de voor buitenstaanders minder gunstige gesichte term "anarchisten" is komen te vervallen.

De organisatie "Open Democratisch Oog". Berichten werden ontvangen over de oprichting van een nieuwe organisatie, "Open Democratisch Oog" geheten, die zich ten doel stelt om "los van alle partij-politiek, het democratisch bewustzijn te verhogen en de gevaren te signaleren, die de democratie over de gehele wereld bedreigen".

De organisatie is in de aandacht van de Dienst betrokken, omdat activiteiten van de initiatiefnemers buiten het O.D.O.-verband tegen de Duitse herbewapening ontpleoid, aanrakingen vertoonden met communisten en communistische organisaties.

Uitgegeven worden z.g. O.D.O.-berichten; de oplage is gering.

NEUTRALISME

De Vredesbeweging "De Derde Weg"

Aandacht heeft getrokken het uittreden van een voorwaanstaande figuur uit de Centrale Werkgroep van de vredesbeweging "De Derde Weg", omdat z.i. de beweging zich uit moet spreken voor de principiële verwerping van elke oorlog. De Werkgroep bleek echter in meerderheid van mening, dat aan de derde-weg-gedachte ook die groeperingen

en personen adhaesie moesten kunnen betuigen, die niet op principiëel pacifistisch standpunt staan, maar die de politieke gedachte van de Derde-Weg-beweging beschouwen als de uitweg uit de dreigende politieke situatie van thans.

Tijdens de door "De Derde Weg" van 27-30 December 1954 te Laren georganiseerde internationale conferentie is met grote overeenstemming als een der grondbeginselen van de "Derde Weg"-conceptie echter wel aanvaard: de afwijzing van geweld als een middel ter beslechting van internationale geschillen.

De deelneming aan de conferentie kon worden geconstateerd van vertegenwoordigers, c.q. waarnemers van verschillende vredes- en aanverante organisaties in het buitenland, t.w.: Engeland, Duitsland, Zwitserland, Australië en de U.S.A. Voor Nederland waren -naast representanten van "De Derde Weg" vertegenwoordigers (waarnemers) aanwezig van: de Nederlandse sectie der Quakers, Vredes- en Vrede, de Algemein Nederlandse Vredesactie, het Syndicalistisch Vakverbond en de Wereld Federalisten Beweging.

Gebleken is, dat de samenwerking tussen "De Derde Weg" en de Socialistische Unie in de -op initiatief van beide organisaties opgerichte- "Onafhankelijke Contactcommissie" (O.C.V.) verbroken is. Minder goede persoonlijke verhoudingen alswel ook uiteenlopende opvattingen zijn hiervan de oorzaak.

Bericht werd ontvangen, dat het Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (O.V.B.), dat mede in de O.C.V. vertegenwoordigd is, een nieuw werkprogramma voor de commissie heeft ontworpen.

RECHTS EXTREMISME

Stichting Oud-Politieke Belangen (S.O.P.O.)

Geconstateerd kon worden, dat de reeds eerder gemelde tegenstellingen tussen het hoofdbestuur en de -zich nogal onafhankelijk tonende- Haagse afdeling van deze stichting zich in de afgelopen periode nog verder heeft toegespitst, hetgeen geleid heeft tot de formering van een nieuw hoofdbestuur met de voorzitter van evengenoemde afdeling als algemeen voorzitter. Het streven is waargenomen van de vorming van een landelijke organisatie onder een andere naam.

Nationaal Europese Sociale Beweging (N.E.S.B.)

Bericht werd ontvangen dat de N.E.S.B.-leiding na het veroordelend arrest van het Haagse Gerechtshof het besluit had genomen de beweging te liquideren. Activiteiten werden verder ook niet geconstateerd.

Paul van Tienen heeft verklaard voorlopig niet meer op de voorgrond te willen treden. Wel werd hij nog genoemd als de, als zodanig niet naar voren gekomen, initiatiefnemer tot het oprichten van de Onafhankelijke Jeugdorganisatie (O.J.O.), waarvan het bestuur blijkens de bekend geworden namen geheel bestaat uit bekende leden der voormalige N.S.S.B.

Front Nieuw-Guinea (Fronig)

Bericht werd ontvangen omtrent de oprichting van de organisatie Front Nieuw-Guinea (Fronig), die zich -blijkens een mede door de bekende Westering ondertekend pamflet- ten doel stelt te strijden voor het onvoorwaardelijk behoud door Nederland van de soevereiniteit van Nieuw-Guinea. Hoewel het houden van een massale landelijke betoging in bedoeld pamflet als eerste geste in het vooruitzicht werd gesteld, werd daaromtrent alsook van verdere activiteiten niets meer vernomen.

Stichting "Alle Hulp aan Ambon"

Kennis werd genomen van besprekingen, gevoerd tussen deze in April 1953 in het leven geroepen stichting met de stichting "Door de Leuven Vrouw" om tot onderlinge samenwerking te komen, waartoe het initiatief uitging van laatstgenoemde groepering. Nadat hieromtrent aanvankelijk overeenstemming was bereikt, kwam "Alle Hulp aan Ambon" echter op de harerzijds gedane toezegging terug.

VERDACHTE VREEMDELINGEN

Een aantal Griekse zeelieden, aangesteld als z.g. reizend vertegenwoordiger van de communistische Griekse zeeliedenorganisatie O.N.N.O., kon worden geïdentificeerd. Deze reizende vertegenwoordigers verblijven telkens slechts tijdelijk te Rotterdam; de een volgt de ander bij diens vertrek op.

Tevens werd de hand gelegd op een lijst van personen, die ingeschakeld zijn bij het propagandawerk van de O.N.N.O., terwijl daarnaast een lijst werd verkregen van Griekse zeelieden tot wie de O.N.N.O.-vertegenwoordigers zich in voorkomende gevallen om hulp (het verlenen van diensten etc.) kunnen wenden. Op deze laatste lijst waren de namen der schepen waarop deze lieden te dien tijde (Aug.-Sept.'54) voeren achter hun namen vermeld.

Bevestiging werd voorts verkregen van de nauwe binding, die bestaat tussen de K.P.K. (de in Griekenland verboden communistische partij) en de O.N.N.O.

Als juridisch adviseur van de O.V.V.O. in Nederland is de naam van een bekende communistische vrouwelijke advocaat bekend geworden.

Naar aanleiding van gebleken pogingen van de zijde van het Poolse Consulaat-Generaal te in Nederland aanwezige Polen "zich hechter aaneen te doen sluiten", d.w.z. hen allen onder te brengen in de communistisch gezinde "Bond van Polen in Nederland" werd in verslagperiode aandacht besteed aan het doen en laten van daarvoor in aanmerking komende Polen.

Bij de onderkenning van uit Oost-Duitsland afkomstige personen worden moeilijkheden ondervonden, aangezien met ingang van 1 Augustus 1954 door de Oost-Duitse Regering niet langer aan Oost-Duitsers Oost-Duitse paspoorten worden uitgereikt met een beperkte geldigheidsduur, doch met een normale geldigheidsduur van 5 jaar.

Ook in verslagperiode vonden wederom een aantal internationale ontmoetingen plaats op wetenschappelijk, cultureel en sportgebied, waaraan werd deelgenomen door een groot aantal personen afkomstig uit landen achter het IJzeren Gordijn. Voorzover de personele en materiele middelen zulks toelieten werd de vereiste aandacht aan deze laatste categorie van personen besteed.

Begin September kwam in Nederland aan: Prof. Dr. Israel Halperin, Canadees en bekend uit de Gouzenko-spionage-affaire, waarin hij een der van spionage t.b.v. de Sovjet-Unie beschuldigde personen was. Tegen gebrek aan bewijs werd hij destijds vrijgesproken.

Zijn komst in Nederland viel samen met de aanvraag van een visum voor de Rusland, die hier bij de Russische Handelsmissie te werk gesteld zou worden en die eveneens betrokken is geweest bij de Canadese spionage-affaire. Hij genoot destijds diplomatieke immuniteit en kon deswege niet vervolgd worden.

Het insidels reeds aan verleende visum kon tijdig worden ingetrokken.

De bekendste Chinese propagandist van het Communisme heeft Nederland in verslagperiode verlaten om zich in communistisch China te vestigen.

Het aantal der hier te lande studerende Indo-Chinezen, dat met woord en daad sympathiseert met de Chinese Volksrepubliek neemt gestadig toe. Enkel en hunner zijn reeds naar China vertrokken. Medewerking daartoe werd verleend door de Chinese Legatie te Bern.

Opgevallen is, dat sinds de totstandkoming van directe politieke relaties tussen Indonesië en Rusland (de vestiging van Ambassades over en weer) een gestadig toenemend aantal Indonesiërs, daartoe uitgenodigd door de Regering van de Sovjet-Unie, -al of niet via Nederland- een bezoek brengt aan Rusland.

Geconstateerd werd, dat de communistische "Perhimpunan Indonesia" de laatste tijd een verhoogde belangstelling aan de dag legt voor Indonesische schepelingen gedurende hun verblijf in Nederlandse havensteden. In speciaal daartoe belegde bijeenkomsten worden deze schepelingen bijgewerkt en wordt hun o.a. op het hart gebonden bij de a.s. verkiezingen in Indonesië hun stem op de P.K.I. (Partai Komunis Indonesia) uit te brengen.

De Indonesische Bond van Zeelieden en Havenarbeiders heeft ondertussen de Nederlandse zeelieden en havenarbeiders opgeroepen tot een gezamenlijke strijd voor een beter bestaan.

VERDACHTE NEDERLANDERS

In de afgelopen maanden werden o.a. de resultaten van een vroegere studie over de activiteit der z.g. Arcors (arbeiderscorrespondenten van "De Waarheid" in de bedrijven) in Nederland vergeleken met onlangs van geallieerde veiligheidsdiensten ontvangen gegevens over gelijksoortige activiteiten in het buitenland. Uit deze vergelijking bleek duidelijk, dat de Arcor-instituten in de diverse landen naar één vast grondpatroon zijn opgezet en dat de organisatie en werkwijze ervan -althans in de landen waaromtrent bij deze Dienst gegevens bekend zijn- vrijwel gelijk zijn. Van enige internationale uitwisseling van Arcor-berichten, zoals in diverse communistische periodieken wordt gepropageerd, is echter tot dusverre niets aan het licht gekomen.

Opnieuw werden aanwijzingen verkregen, dat achter het IJzeren Gordijn verblijvende Nederlanders door communistische inlichtingendiensten worden benaderd, ten einde hen te recrutereren ten behoeve van spionnageruimte-eenheden in Nederland.

In verslagperiode werden verscheidene bedrijfsstoornissen gemeld, welke in enkele gevallen kennelijk het gevolg waren van sabotage, in andere het vermoeden van sabotage wettigden.

De gevallen hadden betrekking op installaties van kolennijlen in Limburg en op schaeperparaties op een werf in het Noorden des lands.

De in een vorig overzicht voorziene scheuring in de Vereeniging "Ons Suriname" is in verslagperiode een feit geworden. De afdeling Zuid-Holland heeft zich afgescheiden en zich tot een zelfstandige vereeniging geconstitueerd, die zich uitsluitend zal bewegen op cultureel en op sociaal terrein.

De oude Vereeniging "Ons Suriname" zal zich daarentegen bij voorkeur op politiek gebied blijven bewegen. Zij geeft thans een nieuw orgaan, genaamd "De Koerier", uit, waarin artikelen met een anti-Nederlandse strekking voorkomen. Mede naar aanleiding hiervan blijft de aandacht van de Dienst op "Ons Suriname" gevestigd, evenals op de Surinaamse "culturele" vereeniging "Wie Regie Sane", waarvan de voorzitter en enkele leden zich soms heftig anti-Nederlands uitlaten.

ECONOMIE EN FINANCIEN

Het georganiseerde bedrijfsleven heeft afgezien van zijn aanvankelijk plan een handelsmissie naar Moskou te zenden. Men achtte de tijd er nog niet rijp voor. Wel zond men een handelsmissie naar China.

Van communistische zijde werd verder bij een fiscaal accountantsonderzoek met nadruk gesteld, dat het doel van het communistische publiciteitsapparaat primair is; het maken van propaganda en het voeren van agitatie en dat het streven naar winst hieraan volkomen ondergeschikt wordt gemaakt. Het is dan ook in zijn geheel verliesgevend.

De onderzoeken hebben niet aan het licht gebracht, dat de geleden verliezen op andere wijze worden gedekt dan door bijdragen van partijleden en sympathisanten.

RADIO

Ook in de afgelopen periode werd regelmatig aandacht besteed aan in Nederland werkende clandestiene radiozenders. Twee en twintig van dergelijke, voor omroep- en reclamedoeleinden gebruikte zenders konden door de Bijzondere Radiodienst der P.F.T. worden opgespoord en in beslag genomen. In geen van deze gevallen werd een politieke achtergrond waargenomen.

PREVENTIEVE BEVEILIGING

In de kwestie van de overneming van de verantwoordelijkheid voor de beveiliging van de Nato- en Cosmicmaterie in de militaire sector door de militaire autoriteiten kon met voldoening een dergelijke vordering worden geconstateerd, dat deze overname per 1 Januari 1955 een feit kon worden. De samenwerking tussen de militaire inlichtingendiensten en de B.V.D. in deze aangelegenheid verloopt bij voortduren bevredigend zodat ten aanzien van de onmisbare concordantie tussen de militaire en de civiele sector goede verwachtingen bestaan.

Het aanvullend overleg over het voorschrift met betrekking tot de fysieke beveiliging van het nationale codebestel kon worden afgesloten, waarna het voorschrift door de Minister-President werd vastgesteld.

Hoewel over het algemeen genomen -in afwachting van de vaststelling van de lijst van sleutelpunten- geen verdere uitbreiding werd gegeven aan het aantal objecten waarmede relaties worden onderhouden, werden niettemin nog nieuwe contacten gelegd, vooral in de sector autobusbedrijven.

Een afgerond beveiligingsplan voor de provincie Zeeland kwam gereed, terwijl in de provincie Gelderland de werkzaamheden thans zover zijn gevorderd, dat ook daar een beveiligingsplan voor de gehele gas-, licht- en watervoorziening in bewerking kon worden genomen. De ondervonden medewerking was van alle autoriteiten zeer verheugend; de algemene situatie schijnt in Gelderland relatief gunstig. Bijzondere vermelding verdient de P.G.F.W., waarvan de functionaris belast met de "Bescherming Bevolking" tevens aangewezen werd voor de behartiging van beveiligingsaangelegenheden, waardoor de zo nodige coördinatie althans op uitvoerend niveau volledig tot haar recht komt.

De beveiliging van de Haker-Hunter-productie, voornamelijk ondergebracht bij Fokker, maakte bevredigende voortgang; met name in de materiële beveiligingsvoorzieningen bij Fokker kon aanmerkelijke verbetering worden geconstateerd.

Hierin voorgegaan door de N.V. Vliegtuigenfabriek "Fokker" doen verschillende grote bedrijven, hiertoe geroept door het tekort aan ervaren ingenieurs, een beroep op de Oostenrijkse arbeidsmarkt. *Van middelbare technici*

Ten aanzien van Fokker bestond reeds gelegenheid te wijzen op de specifieke securitybezwaren die deze handelwijze meebrengt, en wel voornamelijk, omdat een betrouwbaarheidsonderzoek naar Oostenrijkse ingezetenen praktisch niet mogelijk is.

Onbekende risico's worden hier gelopen, een ontwikkeling die tegengesteld is aan de tendens onbekende risicofactoren door middel van zeer diepgaande betrouwbaarheidsonderzoeken systematisch te verminderen met als effect dat niet zelden aanvankelijk ongunstige antecedenten weerlegd worden, zodat securitymaatregelen achterwege kunnen blijven. Van geval tot geval zullen hier productiebelangen en veiligheidsbezwaren tegen elkaar moeten worden afgewogen.

In verslagperiode werd steeds duidelijker hoe bij een aantal bedrijven, waar in de loop der jaren overzicht werd verkregen in de mate waarin bepaalde werknemers security-risico's uitmaken, een groeiende behoefte bestaat zich te realiseren welke voorzorgen hiertegen op hun plaats zijn. Men komt tot groeperen in categorieën, maar ontbeert dan algemene criteria bij het vaststellen geval voor geval van de geëigende maatregelen (eventueel ontslag).

De toepassing van het ambtenarenverbod geeft hier geen houvast; toenemende belangstelling viel te constateren voor de ontslagprocedure voorzien in art. 6 B.B.A. (onthoofing door de Minister van Sociale Zaken van de noodzakelijke toestemming van de Directeur G.A.Z.).

Bij het bepalen van de ernst der geconstateerde security-risico's -immers voor een belangrijk deel afhankelijk van vervangbaarheid en kwetsbaarheid van het object en de functies daarin vervuld- werd in toenemende mate het gemis gevoeld aan een classificatie der sleutelpunten, waarvoor het wachten nog is op het beschikbaar zijn van het resultaat van het werk der Nationale Sleutelpunten Commissie.

De voldoening waarmee mocht worden geconstateerd, dat het goede beveiligingsniveau bij R.V.O.-F.N.O. mede aansluiting is geweest, het Air Defense Technical Centre in Nederland te vestigen, mag geen aanleiding geven de ogen te sluiten voor de vele theoretische en praktische moeilijkheden die hier nog oplossing zullen vragen.

In verband hiermee moet -nu het kernreactorproject op gang komt- worden geconstateerd dat, anders dan bij R.V.O.-F.N.O., bij de Stichting F.O.M. een degelijk beveiligingsstatuut nog ontbreekt, hetgeen bereiken van een behoorlijk beveiligingsniveau vooral nog in de weg staat.

Voortgegaan werd met het houden van lezingen voor topfunctionarissen van grote bedrijven; het inzicht in de problematiek der beveiliging werd hierdoor verscherpt en de bereidheid tot actieve medewerking dienovereenkomstig gestimuleerd.

EXPLOITATIE BUITENLAND

De verbindingen met de buitenlandse zusterdiensten werden in verslagperiode op de gebruikelijke wijze onderhouden.

Het aantal buitenlandse vooraanstaande communisten, dat op weg naar of terugkerende van communistische congressen of bijeenkomsten in de landen achter het IJzeren Gordijn Nederland passeerde is nog steeds groot. Vooral ook uit de Zuid- en Midden-Amerikaanse landen spsaeren steeds grotere aantallen communisten ons land; aan hun voorkeur voor Nederland zal niet vreemd zijn het feit, dat de K.L.M. een rechtstreekse verbinding onderhoudt met o.a. Mexico en betrokkenen blijkbaar in de mening verkeren, dat zij door gebruik te maken van deze rechtstreekse verbinding de Noord-Amerikaanse veiligheidsdienst om de tuin kunnen leiden door wat betreft hun deelname aan bedoelde congressen.

Ook het verkeer van reizigers uit de communistische landen, die hetzij voor handelsdoeleinden, hetzij om andere redenen een bezoek aan landen gelegen in West-Europa brengen, bleef intensief geobserveerd. Terzake wordt nauw samengewerkt met de buitenlandse zusterdiensten.

Uitvoerige gegevens konden worden verstrekt aan verschillende zusterdiensten over de activiteiten van enige vertegenwoordigers van de Griekse communistische zeeliedenorganisatie (O.E.N.O.) te Rotterdam.

Ingevolge een in het Special Committee van de N.A.V.O. genomen beslissing om alle gegevens over de O.E.N.O. ter beschikking van Griekenland te stellen, werden de bovengenoemde gegevens ook aan de Griekse dienst toegesonden.

Het de Engelse en Amerikaanse zusterdiensten werd aandacht besteed aan de bemanningen van Russische en Poolse schepen, die havens in West-Europa aandoen. Vooral de op deze schepen aanwezige politieke commissarissen hebben de aandacht.

Van de Australische zusterdienst werden regelmatig de verslagen ontvangen van de "Royal Commission on espionage", ingesteld naar aanleiding van de zaak Petrov.

In December j.l. werd deelgenomen aan de driemaandelijkse bijeenkomst van de vertegenwoordigers van de veiligheidsdiensten van de landen aangesloten bij het Verdrag van Brussel. De besprekingen waren in hoofdzaak gewijd aan de wijzigingen, die zich in het Comité zullen voordoen na de ratificatie van de verdragen van Londen en Parijs.

In October 1954 vond de halfjaarlijkse vergadering van het "Special Committee" van de bij de N.A.V.O. aangesloten landen plaats. Ofschoon in de werkzaamheden van dit Comité wel vooruitgang aan te wijzen valt, is de grote omvang van dit Comité toch nog steeds een beletsel voor een efficiënte samenwerking, welk bezwaar zich nog meer zal doen gevoelen wanneer West-Duitsland tot dit Comité zal zijn toegetreden.

EXPLOITATIE BINNENLAND

Aan de verschillende werkgevers en werknemersorganisaties werden op de gebruikelijke wijze de voor hen nuttige inlichtingen verstrekt en werd met hen het contact onderhouden.

De inlichtingen bevatten over het algemeen gegevens betreffende activiteiten onder arbeiders, inzonderheid in belangrijke bedrijven en ondernemingen; arbeidsconflicten van enige betekenis bleven achterwege.

Voorts werd men bij voortdurend gewaarschuwd op het gevaar van infiltratie van communistisch gezinde lieden dan wel Partijgenoten in bonafide organisaties.

Ook werden H.H. Commissarissen der Koningin in verschillende provincies op de hoogte gebracht van plannen en werkzaamheden van de C.P.W. c.s. in hun ressort en van activiteiten van landelijke en algemene strekking.

Aan de R.V.D. werden in 1954 maandelijks informaties ten behoeve van speciale relaties en van de pers verstrekt.

OPLEIDING

In de afgelopen maanden werden de volgende cursussen gegeven:

Een basiscursus voor personeel van B.V.D., gemeentepolitie, Rijkspolitie, Koninklijke Marechaussee en Spoorwegrecherche.

Het aantal deelnemers bedroeg 19, waarvan er 4 bij het examen werden afgewezen.

Een uitgebreide cursus voor case-officieren van de Dienst.

Het aantal deelnemers bedroeg 57, verdeeld over 2 groepen.

Door hen, die na 1 Januari 1953 in dienst zijn getreden werd een aanvullende cursus gevolgd. Acht van de deelnemers aan deze cursus legden op 20 December een examen af. Bij dit examen werd één kandidaat afgewezen.

Een specialistencursus op het terrein van het informatieve inlichtingenwerk voor personeel van gemeentepolitie, Koninklijke Marechaussee en Spoorwegrecherche.
Aantal deelnemers: 15. Bij het examen werden door alle deelnemers voldoende resultaten behaald.

Drie specialistencursussen op het terrein van observatie voor personeel van B.V.D., gemeentepolitie, Koninklijke Marechaussee en Spoorwegrecherche.

Totaal aantal deelnemers: 30. Bij de examens werden drie kandidaten afgewezen.

Een contra-sabotagecursus voor 4 officieren van de Koninklijke Luchtmacht.

Aan deze cursus was geen examen verbonden.

Een inleidingscursus voor 45 nieuwe B.V.D.-ambtenaren, behorende tot het lager administratief personeel.

Bij de examens werden 9 kandidaten afgewezen.

De aanvullingscursussen voor lagere ambtenaren van gemeentepolitie, Rijkspolitie en Koninklijke Marechaussee, waarmee in de voorgaande verslagperiode een aanvang werd gemaakt, werden voortgezet.

Lezingen (en filmvoorstellingen) werden gegeven voor directie en stafpersoneel van Unilever, Hoogovens, Fekker, Caltex, B.P.M. (Pernis). Verder werden lezingen gehouden voor het Defensiestudiecentrum, hoger Marinepersoneel en de Luchtmachtstafschool.

Politiepersoneel, niet behorende tot de inlichtingendiensten, werd wederom in de opleiding op het terrein van de B.V.D. betrokken door middel van lezingen voor de leerlingen van de politieschool te Hilversum en voor het kader -en in enkele gevallen ook voor het personeel van gemeentelijke politiekorpsen.

De studietaak van de afdeling Opleiding resulteerde in de verslagperiode in de samenstelling van een aantal monographieën a.b.t. bepaalde aspecten van het communisme of het inlichtingen- en veiligheidswerk. Het voornaamste resultaat was een geschrift handelend over de bestrijding van het communisme. Deze verhandeling, uitgegeven als een boekje, was het laatste deel van een serie van vier, die tezamen één geheel vormen. De voornaamste verdienste van deze boekjes is, dat zij het zeer omvangrijke terrein van het communisme in kort bestek samenvatten. Zij voorzien, zoals de praktijk uitwijst, in een grote behoefte. Uitgifte geschiedt allereerst aan degenen die in verband met hun werk een zekere kennis van het communisme dienen te hebben.

CENTRALE DOCUMENTATIE

In de afgelopen periode nam het aantal werkzaamheden van deze afdeling toe als gevolg van enkele per 15 November 1954 in de Dienst plaats gevonden reorganisaties.

Hieraan kon -ondanks tamelijk veel verzuim wegens ziekte en verlof- het hoofd worden geboden doordat het personeel op organieke sterkte werd gebracht, terwijl enkele tijdelijke achterstanden konden worden weggewerkt door (vrijwillig) overwerk.

Een gunstige factor vormde ook de omstandigheid, dat het aantal geagendeerde stukken enigszins terugliep, n.l. van 11.919 in het 3e kwartaal tot 11.483 in het 4e kwartaal 1954.

In aanmerking genomen, dat het aantal geagendeerde stukken in het 4e kwartaal 1953 en 1952 onderscheidenlijk 11.037 en 11.159 bedroeg, zou in deze van een zekere stabilisatie kunnen worden gesproken.

Voor een goed begrip zij vermeld, dat in evengevoemde aantallen niet begrepen zijn de grote hoeveelheden nota's e.d., welke n.l. niet geagendeerd worden.

De archiefruimte nam in de afgelopen periode af, waardoor opslag in gangen en kelders moest plaats hebben.

De Rijksgebouwendienst, die, om instorting te voorkomen, ijzeren steenbalken liet aanbrengen in de vloer van een der archiefzolders, beperkte n.l. tegelijkertijd het aantal aldaar te plaatsen archiefrekken.

De werkzaamheden van de sectie Pers en Bibliotheek namen toe, o.a. bij de uitleenbibliotheek.

De aard van de periodieken waarop deze dienst geabonneerd is werd opnieuw aan de behoefte getoetst, met als resultaat, dat een aantal abonnementen per 1 Januari 1955 werd opgezegd.

ALGEMENE ZAKEN

Tengevolge van de personeelstop die met 2 Augustus 1954 inging raakten sommige afdelingen met hun werk danig in moeilijkheden, aangezien op de uitbreiding bij de planning reeds was gerekend.

Een grote belevenis is geweest het bekend worden van de machtiging tot de bouw van een nieuw kantoorgebouw, zodat begin Januari 1955 met het werk zou kunnen worden begonnen.

Het Rechtspositiebesluit B.V.D. is inmiddels tot stand gekomen. Omtrent de inpassingsnormen wordt nog overleg gepleegd met de Interim Commissie.

Deze Commissie wordt ook periodiek gehoord over lopende zaken, welke voor het personeel van belang zijn.

21-2-1955